

Kedves testvérek!

Sohasem fogom elfelejteni, hogy 30 évvel ezelőtt kezdő lelkészkoromban egy kedves gyülekezeti tagunk, egy idős néni ezt az ígét olvasva azt mondta nekem: Tiszteletes úr! Ez a Pál apostol nem szerette a nőket!

Kétségkívül furcsa ez a felolvasott ige. A nagyobb összefüggésben ez a levél annak a Timóteusnak íródott, akinek az édesanyja egy keresztyén hitre tért zsidóasszony volt. Timóteus édesapja görög volt. Pál apostol a második nagy missziói útja során Lisztrában vele találkozva az igehirdetés kegyelmi ajándékát látta nála és bevonta az evangélium hirdetésének szolgálatába. Az apostol sokszor dolgozott vele, vagy gyakran küldte őt az általa alapított gyülekezetekbe látogatás céljából.

Az első timóteusi levél mindenekelőtt a gyülekezet vezetésének kérdésével foglalkozik, vélhetőleg különös tekintettel az efézusi gyülekezetre. Ebben az apostol óv a spekulatív tévtanítóktól, a folytatásban a gyülekezeti imádságról szól, aztán a férfiak és nők istentiszteleti magatartásával foglalkozik, utána Pál elmondja a tanításait, a gyülekezeti tisztségekkel kapcsolatban ismerteti a követelményeit, és személyes tanácsokat ad Timóteusnak. Tanít özvegyekről, presbiterekről, rabszolgákról, valamint az igazi kegyességről.

A levél szinte minden sora szívbe markoló, rengeteg elgondolkodtató, nagyon szép és komoly isteni üzenetet hordoz. Talán sokan fejből is ismerik azokat az ígéket, hogy például „a parancs célja a tiszta szívből, jó lelkiismeretből, képmutatás nélküli hitből fakadó szeretet”. Vagy: Krisztus Jézus azért jött e világba, hogy a bűnösöket üdvözítse, akik közül az első én vagyok. Vagy: Krisztus könyörült rajtam, hogy énrajtam mutassa meg a végtelen türelmét példaként azoknak, akik hisznek benne. Vagy: Tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért, hogy nyugodt és csendes életet élhessünk istenfélelemben és tisztességben. Vagy: Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság megismerésére. Vagy: Egy a közbenjáró Isten és ember közt: Jézus Krisztus. Vagy: A férfiak tiszta kezeket felemelve imádkozzanak harag és kételkedés nélkül. Vagy: Ne hanyagold el a benned levő kegyelmi ajándékot, amit prófécia által kaptál a vének kézrátételével. Vagy: Legyen gondod magadra és a tanításra. Vagy: Ha egy özvegyasszonynak vannak gyermekei, vagy unokái, akkor ezek először azt tanulják meg, hogy saját családjukról istenfélő módon gondoskodjanak és hálájukat szüleik felé így róják le. Vagy: A vezetésben bevált presbiterek kétszeres megbecsülést érdemelnek. Vagy: Nagy nyereség a kegyesség meglegedettségével. Vagy: minden rossznak gyökere a pénz szerelme, mely után sóvárogva némelyek eltévelyednek a hittől és sok fájdalmat okoznak maguknak. Vagy: Harcold meg a hit nemes harcát. Vagy: Ragadd meg az örök életet, amelyre elhívattál, amelyről vallást tettél szép hitvallással sok tanú előtt. Vagy: A gazdagok legyenek gazdagok a jó cselekedetekben. Stb.

Hát ezek között a szebbnél szebb ígék közt találjuk ezeket a mai felfogás szerint férfisoviniszta gondolatokat. Először is azt, hogy az asszony csendben tanuljon, teljes alázatossággal. Aztán azt, hogy a tanítást az asszonynak nem engedem meg, sem azt, hogy a férfin uralkodjék, hanem legyen csendben. Aztán jön az indoklás: mert Ádám teremtett először, Éva csak azután. A kegyelemdőfés pedig ez az indoklás: Mert nem Ádámot vezette tévútra a kísértő, hanem az asszonyt, és ő esett bűnbe. Mindezek után már nem is csodálkozunk azon, hogy az apostol ezt írja: mégis megtartatik az asszony a gyermekszüléskor, ha megmarad józanul a hitben, szeretetben, szent életben.

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2023. július 9-én

Az ártatlanság vélelme okán mindenekelőtt próbáljuk elképzelni, hogy Pál apostolnak milyen helyzetre voltak ezek a mondatok a válaszai.

Nos, meglepő, de egy kicsit hasonló volt a helyzet, mint ma egy Nyugat-Európai liberális szemléletű gyülekezetben, amikből ma már annyi van, ahány csillag ragyog az égen. A liberális asszonyok Timóteus kortársaiként a keresztyén gyülekezetben, ahol végre ki lehetett törni a zsidó patriarchális hagyományból, szóvivőkké váltak, elkeseredetten harcoltak a maguk igazáért, illetve egy idő után már leginkább csak azért, hogy mindig az ellentétes oldalon legyenek a férfiak nézetével, hiszen ők elnyomottak. Az asszonyi szerepkört elnyomásnak tekintették, a házasságot embertelennek, a szülést olyan szerepkörbe beleerőltetésnek, ahol még fizikailag fáj is az, hogy nem valósíthatja meg magát a nő, hanem a férjéért élésen túl még a gyermekéért is mindent fel kell, hogy áldozzon. A szexuális érintkezés tekintetében is a férfiak immár csak primitív ragadozók voltak az ő szemükben, akik nem érdemlik meg a nők kedvességét.

Pál apostol erre nem hosszasan bonyolódik bele valamilyen válaszadásba, hanem viszonylag röviden ír, mondhatni rövidre igyekszik zárni mondandóját. Tanulságos ez, mert ma is így érdemes reagálnunk. Nem minden héten reagálni az újabb és újabb szélsőséges liberális teológiai irányzatok akcióira, hanem csak néha és nem hosszasan, hanem ütősen.

Hogyan válaszol az apostol ezekre a szélsőséges gondolatokra? Furcsa kifejezésekkel.

Az egyik az, hogy azt írja: „nem engedem meg”. Nem éppen szokványos érvelés. Nem engedem meg. Férfiként írja ezt? Nem. Lelkipásztorként. Gyülekezetvezetőként. Nem engedi meg az egyházban a bomlasztó teológiát. Testvéreim! Ami ma Párizsban van, illetve ami a liberális nyugati keresztyén egyházakban, ahol állandóan megy a nyílt gyűlölködés, az azért van, mert a megengedő politika-illetve vallás tisztelettel megengedi az ellenségeskedést, gyűlölködést. Az embernek jogában áll gyűlölködni, ezt devianciában megmutatni, beleértve a bűnözést, továbbá jogában áll a férfit és a nőt ellenfeleknek tekinteni, a nemi identitásában magát a hagyományos férfi-és női szereptől megkülönböztetöt kötelezően üldözöttnek látni, és a bőrszín tekintetében is a fehér színt rossz génnek tekinteni. Testvéreim! Az erőtlén reagálásoknak, az „üljünk le és beszéljük meg”-eknek a csődjét látjuk: Nyugat Európa és Észak Amerika egyre többször lángokban áll. Milyen jó lett volna, ha az egyházak és a politikusok az elején azt mondták volna: a gyűlöletkeltő, spekulatív ideológiák közösségi hangoztatását nem engedem meg! De nem tették. Ma már aztán ott tartunk, hogy Németországban Miatyánk-és mianyánkat imádkoznak, egyházzenei koncerten pedig Haendel művet nem játszanak, mivel érintett volt a maga korában emberkereskedelemből származó pénz felhasználásában. Nem engedem meg! – mondja Pál apostol. Tanulságos.

Aztán azzal folytatja: a tanítás a férfié. Ezt a mondatot nyilván nem úgy kell érteni, hogy az asszonyok semmit sem tudnak, vagy semmit nem taníthatnak, hanem úgy, hogy abban a gyülekezetben, ahol Timóteus megfordult, ezek a spekulatív tanítások nélkülözték a tiszta isteni ige forrását és filozófiai jellegűek voltak. Az asszonyok egy része egyszerűen ráérezett arra, hogy mivel a keresztyénség új, szabadabb kereteket és tartalmakat adhat az eddigi zsidó valláshoz képest, így nagy lelkesedéssel elkezdtek teológizálni, sőt ezekkel a kiforratlan, ám annál lelkesebb gondolataikkal, hozzászólásaikkal egyenesen megbolygatni a gyülekezet teológiai látásmódját. Miközben a zsidó férfiak évszázadok óta tanulták olvasva és memorizálva a tiszta isteni kijelentés ígét, közben ezek a nők olyan hangzatos dologgal álltak elő, amivel ma is sokan: szerintük a nemiségük megtagadása, mint úgynevezett társadalmi kényszernek,

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2023. július 9-én

társadalmi szerepnek megtagadása, illetve azok következményeinek megtagadása tesz szabaddá és boldoggá. Vajon tényleg olyan boldogok lettek akkor és ma azok az emberek, akik lerázták magukról a társadalmi elvárások ilyen jellegű béklyóit? Nem. Folyamatosan ellenséget keresnek és vitáznak, de életükben a lelki békességet nem látni. Perintfalvi Rita például, aki egy ilyen fajta felkapott magyar teológus, az egyházon belüli szexuális abúzusokról nemrég írt egy könyvet: „Amire nincs bocsánat” címmel. Túltesz ezzel a címmel még Jézuson is, aki csak a Szentlélekáramlást mondta megbocsáthatatlannak. Rita lelkesen ott van minden konzervatívok elleni fellépésen, és örömmel építi az egyházat, ami számára nem más, mint a mindenkori társadalmi kisebbségek vallásos közössége. Teológiai előadásokat tart, bár gondolatait sokan nem fogadjuk el teológiának, inkább politikai-társadalmi-ideológiai eszmefuttatásnak. Azért hoztam őt például, hogy láttassam: mire is mondta azt az apostol, hogy a nőknek nem engedem meg a tanítást. Nem azokról a kiváló lelkész nőtársaimról szólt az apostol, akik életükkel és igehirdetéseikkel hirdetik Isten országát, hanem azok ellen szólt, akik teológiai műveltség hiányában vagy felszínes gondolatokkal hátráltatnák a náluknál jobb tanítók munkáját, vagy pedig békétlen lelkiállattal lázítanak, és érzéseket szabadítanak fel a gyülekezeti tagok egy részében, amit sajnos végzetesen összetévesztenek a bűntől való szabadulás tiszta teológia igazi lélekmentésével.

Visszatérve az igére: Pál apostol újabb furcsa érvelési módszere a tiszta zsidó, konzervatív teológiával való érvelés. Nála ez szokatlan. Pál nem filozófikusan, nem is konzervatív zsidó teológiával szokott érvelni, hanem gyakorlatiasan. Miért érvelt itt így? Azért, mert ezzel azt akarta láttatni, hogy az első isteni kijelentéseknél, bibliai ígéknél is szó sincs arról, hogy a nők áldozatok lettek volna, a férfiak pedig elnyomók. A férfin uralkodásnak egyszerűen nincs teológiája, a teremtésben a nő Ádám mellé teremtetett, ami pedig a lelkiségüket illeti: éppen, hogy Éva volt az, aki a bűnbeesésénél első volt.

Itt álljunk meg egy pillanatra! Pál apostolnál ezek a gondolatok később soha nem jelentkeznek más leveleiben, vagy élethelyzeteiben, tanításaiban. Én úgy gondolom ezek alapján, hogy az apostol szavaiban volt egyfajta szelíd gúny. Szerintem Pál nevetve írta sorait. Az önérzetes asszonyokból egyszerűen bohócot csinált. Rájuk szólt, hogy csönd! Elég legyen a locsogásból! Az alázatra hívta fel a figyelmüket, ami bennük semennyi sem volt. Az uralkodási vágyukat nevére nevezi, ami éppen azt a kérdést veti fel, hogy ha a férfiak abban utálatosak, hogy uralkodnak, akkor miben különbözik az, ha ezen túl az asszonyok fognak majd uralkodni? Az asszonyok által hangoztatott szövegek helyett gyorsan néhány olyan teológiai tényt közöl, amikből sehogyan sem jönnek ki jól a nők. Ezt nem azért teszi, mert így akarja legyőzni őket, hanem azért, hogy mutassa: ebben a harcban, amit az önérzetes nők kezdtek el, ma nem fognak női győztest hirdetni. Csak az értelmes hitbeszélgetésből lehet nyertesen kijönni.

Ami a gyermekszülésről szóló apostoli tanítást illeti: Pál nem azt akarja hangsúlyozni, hogy e szájkaratés kivégzése után azért Isten olyan kegyelmes, hogy mégis hajlandó a nőket is üdvözíteni, hanem azt, hogy az üdvösség nem a természetes élethivatásokról való lemondások vad harcából áll, hanem a természetes élethivatásokban való isteni küldetéssel élésből.

Hogy egyébként Pál apostol a normális hitű asszonyoknál a tanítást és a prófétálást mennyire természetesen vette, mutatja, hogy az első korintusi levél 11. fejezetében erről teljesen természetesen ír.

Testvéreim! Igehirdetésem elején felsoroltam számos úgymond szép igét az első timóteusi levélből. Hadd legyenek ezek az apostoli gondolatok ezeknek a sorába illesztve. Ezeket az igéket az apostol nem fogát csikorgatva írta, hanem szelíd mosollyal az arcán. Bárcsak mi is így tudnánk, határozottan, szeretettel és nem agyonragozott módon reagálni a liberális teológiákra! Bárcsak biblikusan érvelnénk, és bár csak hitelesen tudnánk ezeket a harcosokat arra hívni, hogy van élet a kisebbségekért folytatott harcokon túl is. Mindezzel természetesen nem azt tanítom, hogy a kisebbségekért folytatott harcok sátániak. Csak azt, hogy a lángokban égő városok csataterei már régen alkalmatlanok ahhoz, hogy valami felszabadítót hozzanak. Aki szabadságra vágyik, annak ma is csak azt az evangéliumot tudom hirdetni, hogy úgy szerette Isten e világot (benne minden rangsorolás nélkül a nőket, férfiakat, gazdagokat, szegényeket, feketéket, fehéreket, heterókat és egyéb szexuális identitásúakat), hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki ezek közül hisz őbenne, az el ne vesszen. Mert nem fogja megtartani az embereket sem az, hogy éppen nő, vagy férfi, gazdag, vagy szegény, fekete, vagy fehér, heteró-vagy más szexuális beállítottságú. Akkor sem, ha ezért a jogáért ádáz küzdelmet vív, vagy éppen még győz is. Isten azért adta Fiát, hogy aki hisz benne, az akármilyen besorolású: el ne vesszen a bűnei miatt, hanem örök élete legyen. Ámen.